

Desembre

ODS 12 CONSUM RESPONSABLE

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

+ informació a la web de l'ONU

Des de la Fundació Pere Tarrés aquest mes de desembre posem l'accent en el consum i la producció responsable com a bon hàbit per fomentar la sostenibilitat del planeta. Es tracta de reduir el nostre impacte en el planeta i consumir només allò que necessitem. Les fites a aconseguir són, entre d'altres, la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals, la reducció de la generació de residus i el malbaratament alimentari. Sovint assenyalem a les grans empreses com a culpables del problema però amb la nostra activitat volem canviar el focus i posar-lo sobre aquelles accions domèstiques sobre les quals podem incidir.

La petjada ecològica (simplificada)

Autoria: **Comissió Organitzadora de la TrocaJove 2017** i **Equip Tècnic** del Moviment de Centres d'Esplais Cristians Catalans (MCECC)

ODS

Els 17 Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS) aprovats per l'Assemblea General de les Nacions Unides són fites per millorar el nostre món abans de l'any 2030. La Fundació Pere Tarrés n'ha seleccionat 12, un per a cada mes de l'any, per il·lustrar el calendari del curs 2020-2021. Cada mes, es proposen activitats pedagògiques adreçades a aprofundir en aquests 12 objectius. Podeu consultar la informació referent als ODS i les fitxes pedagògiques al web peretarres.org/calendari-escolar

La petjada ecològica (simplificada)

DINÀMICA PER TREBALLAR ELS ODS AMB INFANTS

PARTICIPANTS

Entre 20 i 30 participants de 6 a 12 anys.

ESPAI

En un espai interior prou ampli per poder treballar de forma individual. També es pot realitzar en un espai exterior si és tranquil.

MATERIAL

- Qüestionari amb les preguntes.
- Material per a escriure.

TEMPS

60 minuts (40 minuts de dinàmica i 20 minuts de reflexió)

OBJECTIUS PER ALS MONITORS/ES

- Donar a conèixer l'existència dels ODS.
- Fer evident el nostre impacte ecològic.
- Introduir el concepte de consum responsable.

OBJECTIUS PER ALS INFANTS I JOVES

- Prendre consciència de l'impacte de les nostres accions i decisions envers el medi ambient.
- Reflexionar sobre què podem fer al respecte del consum responsable.

Breu definició

Es plantejarà als nens i nenes una petita dinàmica per tal de descobrir, a grans trets, quin és l'impacte del nostre estil de vida en el medi natural. Cal tenir en compte que no es tracta d'un càlcul acurat ja que el que ens interessa és la reflexió que se'n deriva i no la xifra obtinguda.

Introducció

En els últims anys tots hem sentit a parlar de l'emergència climàtica en què es troba el planeta. Un dels primers indicadors, el canvi climàtic, és la conseqüència de l'activitat humana, que ens ha portat una alteració del clima i de les temperatures de la terra que afecta als ecosistemes. A banda de l'increment de la temperatura mitjana del planeta també augmenta el nombre de desastres naturals que any rere any patim (ja siguin en forma de sequeres, onades de calor, inundacions, etc.), que sacsegen zones concretes del planeta cada vegada més vulnerables i que, a banda de les crisis econòmiques i socials que comporten, acaben repercutint en les condicions de la producció d'aliments per al nostre propi consum. És per això que els Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS) posen sobre la taula un conjunt de reptes ambientals, polítics i econòmics que trobem al nostre planeta.

Un d'aquests objectius, l'ODS12, posa el focus en el consum i la producció responsables. Es tracta de reduir el nostre impacte en el planeta i consumir només allò que necessitem. Les fites a aconseguir són, entre d'altres, la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals, la reducció de la generació de residus i el malbaratament alimentari.

Sovint assenyallem les grans empreses com a culpables del problema però amb la nostra activitat volem canviar el focus i posar-lo sobre aquelles accions domèstiques sobre les quals podem incidir. Evidentment hem de demanar a les empreses, en especial a les més grans i transnacionals, que actuïn de forma sostenible i transparent, però nosaltres com a consumidors tenim el poder de decidir què comprem, a qui, quin ús li donem, què en fem quan ens en volem desfer, entre d'altres.

Desenvolupament de la dinàmica

Preguntarem als nens i nenes si saben què és la petjada ecològica. Si es considera necessari completar la seva definició, podeu fer servir la següent:

La petjada ecològica és un concepte que mesura l'impacte de l'activitat humana sobre el medi. Ens indica el terreny que és necessari cultivar per a proveir-nos d'aliments, per a tenir un habitatge, per a escalfar-nos, per a desplaçar-nos a treballar o estudiar, per a anar de vacances, per a consumir tot tipus de productes...

Tot seguit explicarem que calcularem quin és el nostre impacte a partir d'un qüestionari. És possible que els infants, sobretot en els grups més petits, no sàpiguen respondre a algunes preguntes. En aquests casos podem respondre'l

en petits grups o bé tots junts. Allò veritablement important de l'activitat no és la dada concreta que n'extraurem sinó la reflexió que se'n deriva.

En acabar el qüestionari és important explicar com s'ha d'entendre el resultat numèric obtingut. Què vol dir el nombre d'hectàrees que estem consumint?

Si dividim els 11,2 bilions d'hectàrees disponibles al planeta terra pel nombre de la població total: 7,5 bilions de persones, podríem dir que a cadascú "li pertoca" aproximadament 1,5 hectàrees de terra. D'aquesta manera, si multipliquem el nombre obtingut pel nombre total hectàrees/persona (1,5 que hem calculat anteriorment) descobrirem els recursos de quants planetes necessitaríem perquè tothom visqués amb les nostres necessitats. Això

vol dir que si he obtingut que consumeixo 4 hectàrees, el conjunt de la població mundial gastaria els recursos de $(4 \times 1,5) = 2,5$ planetes.

Si hem realitzat el qüestionari de forma individual, en acabar, podem posar en comú el resultat obtingut i comparar les respostes a les diferents preguntes. En el cas de fer-ho de forma conjunta, podem aprofitar cadascuna de les preguntes per conèixer la realitat dels infants. Si veiem que la temàtica desperta l'interès dels nens i nenes, podem proposar a les famílies que calculin la seva petjada ecològica d'una manera més acurada a través d'aquesta pàgina web: slaveryfootprint.org/

Reflexió

A partir de les preguntes del qüestionari podem anar plantejant alguns conceptes i preguntes relacionats amb el consum responsable adequats a la seva edat i en petites accions que ells mateixos poden realitzar a casa:

- Què vol dir reciclar? Per què reciclem?
- D'on venen els productes que mengem? Malbaratem aliments habitualment a casa?
- Per què és important l'ús del transport públic?
- Sabem d'on ve l'energia (llum, gas...)? Què podem fer per consumir-ne menys?
- Penses que tens més coses de les que necessites? Per què?
- Què podem fer per ser més sostenibles?
- Què és el canvi climàtic? Podem fer-hi alguna cosa?

Per acabar proposem llegir el text següent

"Imagina't que ets el primer a la fila d'un dinar de bufet. L'assortit inclou no només el menjar i l'aigua, sinó també tots els materials necessaris per a l'abric, la roba, la salut i l'educació. Com saps quina quantitat agafar? Quina quantitat em permetrà deixar-ne prou per als teus veïns no només als gairebé 7,5 mil milions de persones sinó també als que encara no han nascut" (Jim Merkel, 2003).

El planeta no és finit, tampoc els seus recursos, i amb el ritme actual estem consumint com si disposéssim d'1,65 planetes. Però no tothom consumeix de la mateixa manera, una persona a Catalunya consumeix de mitjana 3,67 hectàrees per persona i a Malawi, 0,81.

L'actual sistema de consum del món occidental no és sostenible i per a ser justos l'hem de canviar, hem d'agafar menys coses del bufet planetari. Però no només perquè així altres persones puguin tenir la part justa sinó perquè continuar a aquest nivell no és sostenible, no es pot créixer eternament en un planeta finit, i les conseqüències ambientals i socials ja estan afectant milers de persones (el canvi climàtic, la desertificació...).

LA FUNDACIÓ PERE TARRÉS AMB L'ODS 12

Article

El regalo de Navidad más impactante

El Periódico

Article

Decàleg per gaudir d'un Nadal més responsable i sostenible

Notícies Pere Tarrés

Article

La Fundació Pere Tarrés col·labora en l'elaboració d'un sistema pilot per conèixer el comportament socialment responsable d'empreses proveïdores de l'Ajuntament de Barcelona.

Notícies Pere Tarrés

Article

Ja tenim el decàleg de sostenibilitat!

Notícies MCECC Pere Tarrés

Questionari

CALCULA LA TEVA PETJADA ECOLÒGICA

INSTRUCCIONS

1. Llegeix les preguntes i marca la resposta que més s'adeqüi al teu cas.
2. Quan hagi respost totes les preguntes, pots mirar el nombre de punts que cadascuna té associada i sumar-los.
3. Finalment pots anar a la secció "la teva petjada ecològica" per veure les hectàrees que consumeixes.

1. HABITATGE

Quantes persones viuen a casa teva?

	PUNTS
a) 1	30
b) 2	25
c) 3	20
d) 4	15
e) 5	10

Com s'escalfa la casa on vius?

	PUNTS
a) Gas natural	30
b) Electricitat	40
c) Petroli	50
d) Renovables	0

Quants lavabos té la casa on vius?

	PUNTS
a) Menys de 3	5
b) 3-5	10
c) 6-8	15
d) 8-10	20
e) >10	25

2. ALIMENTS

Quin tipus de dieta dus a terme?

	PUNTS
a) Vegana	0
b) Vegetariana	10
c) Principalment peix	20
d) Principalment carn	35
e) Menjo carn i peix més de 10 cops a la setmana	50

Quants àpats casolans menges a la setmana? (inclouent-hi *tuppers*)

	PUNTS
a) Menys de 10	25
b) 10-14	20
c) 14-18	15
d) >18	10

A casa teva es compren productes locals?

	PUNTS
a) Sí	25
b) No	125
c) De vegades	50
d) Rarament	100
e) No ho sé	75

3. TRANSPORT

Quin transport utilitza la teva família per desplaçar-se a llarga distància? (afegeix punts si és més d'un tipus)

	PUNTS
a) Motocicleta	15
b) Moto	35
c) Cotxe elèctric	60
d) Cotxe híbrid	75
e) Cotxe	100
f) Camioneta	130

Com vas a l'escola o l'institut?

	PUNTS
a) Automòbil	50
b) En transport públic	25
c) En autobús escolar	20
d) A peu	0
e) En bicicleta o patinet	0

Quants viatges a la setmana fas en transport públic quan hauries pogut utilitzar el cotxe?

	PUNTS
a) 0	50
b) 1-5	40
c) 6-10	30
d) 11-15	20
e) >15	10

On has anat de vacances l'últim any?

(si has anat a més d'un lloc, marca'ls tots)

	PUNTS
a) Em vaig quedar a la ciutat o poble on visc	0
b) A la província d'on soc	10
c) A Espanya	30
d) A Europa	40
e) Fora d'Europa	70

Quants cops utilitzes el cotxe per anar de cap de setmana al mes?

	PUNTS
a) 0	0
b) 1-3	10
c) 4-6	20
d) 7-9	30
e) >9	40

4. COMPRES

Quantes "grans compres" (per exemple, equip de música, TV, consoles, mobles, cotxes, etc.) heu fet a la teva llar en l'últim any?

	PUNTS
a) 0	0
b) 1-3	5
c) 4-6	30
d) >6	45

Has comprat algun producte d'eficiència energètica en l'últim any (per exemple, bombetes LED, neveres, cuines, lavabos)?

	PUNTS
a) Sí	0
b) No	25
c) No n'he necessitat	0

5. RESIDUS

A la teva llar tractes de reduir la quantitat de residus generats (per exemple, la compra d'aliments a granel, negant-se a rebre correu brossa/volants, usant contenidors reutilitzables per a l'emmagatzematge, l'ús de detergents naturals)?

	PUNTS
a) Sempre	0
b) De vegades	10
c) Poques vegades	20
d) Mai	30

A la teva llar es fa compost?

	PUNTS
a) Sempre	0
b) De vegades	10
c) Poques vegades	15
d) Mai	20

A casa teva es recicla el cartó, el plàstic i el vidre?

	PUNTS
a) Sempre	0
b) De vegades	10
c) Poques vegades	15
d) Mai	20

Quantes bosses d'escombraries de residus utilitzes a la setmana?

	PUNTS
a) 0	0
b) 0,5	5
c) 1	10
d) 2	20
e) >2	30

Quina és la part justa de terra?

Suma els punts de cada pregunta i compara el que et dona al final amb el següent quadre per veure quantes hectàrees de planeta consumeixes. Atenció, això és una estimació simplificada.

SUMA

La teva petjada ecològica en hectàrees és

Menys de 150	Menys de 4
150 - 350	4 - 6
350 - 550	6 - 7,7
550 - 750	7,7 - 10
Més de 750	Més de 10